

In het veld besteden de boeren veel meer aandacht aan de Health Check van de Europese Commissie dan aan het wereldhandelsoverleg. 'Dat is onterecht, want een WTO-akkoord heeft ingrijpende gevolgen voor het Europese landbouwbeleid', zo leert Pieter Verhelst van de Belgische Boerenbond ons.

De onderhandelingen over een vrije wereldhandel, opgestart in 2001 en gekend als de Doha-ronde, kennen vooralsnog geen uitkomst. Afgelopen juli werd het WTO-overleg stopgezet na een grondig geschil tussen de VS, China en India over extra markttoegang voor Amerikaanse landbouwproducten. Omdat er de komende maanden geen stabiele politieke omgeving is vanwege verkiezingen in de VS, India, Europa en Brazilië, is de verwachting dat het overleg voor enkele jaren naar het achterplan is verwezen.

WTO-baas Pascal Lamy haalde echter de onderhandelaars van de G7 – de EU, de Verenigde Staten, Australië, Brazilië, China, Japan en India – vanaf 17 september opnieuw bijeen in het Zwitserse Genève in een poging dit jaar toch nog een wereldhandelsakkoord te bereiken. 'Een akkoord heeft ingrijpende gevolgen voor het Europese landbouwbeleid', zo zegt Pieter Verhelst, adviseur Europees en internationaal beleid van de Belgische Boerenbond. Pieter Verhelst volgt ter plaatse de gesprekken in Genève op de voet.

Het leek erop dat het huidige WTO-overleg een stille dood is gestorven. Een schijndood, zo blijkt nu?

'De gesprekken zijn eigenlijk nooit gestopt. Pascal Lamy zoekt een oplossing met die partijen die het overleg hebben laten mislukken. Er was immers over heel wat punten al een akkoord bereikt. Of het zal lukken, is maar de vraag. De politieke ruimte is beperkt vanwege verkiezingen.'

'Anderzijds, als de onderhandelaars een opening zien om tot een akkoord te komen zullen ze dat zeker niet laten. Het zou immers een mooi uitgangspunt zijn voor de verkiezingen. Maar voor mijn gevoel is een akkoord ver weg.'

Het Europese landbouwbeleid is WTO-proof, zegt men in Nederland. Bent u het daarmee eens?

'In grote lijnen, ja. Het landbouwoverleg omvat drie luiken: de interne marktondersteuning, de exportondersteuning en de markttoegang of invoerheffingen. De interne marktondersteuning is op haar beurt opgedeeld in zeer sterk marktverstoringende steun, de gele doos, de minder marktverstoringende steun-

maatregelen, de blauwe doos, en alle niet-marktverstoringende steunregelingen, de groene doos.'

'Voor Europa vinden we in de gele doos onder andere de middelen voor interventieaankopen en steun voor private opslag. Deze moeten volgens het algemeen raamakkoord van deze Doha-ronde met 70 procent worden afgebouwd. Dat is heel wat, maar Europa heeft met zijn recente landbouwhervormingen, de MTR en de Health Check het nodige gedaan om dit percentage te halen.'

'De blauwe doos bevat minder marktverstoringende maatregelen die met vijftig procent omlaag moeten. Voor Europa zit hier de nog resterende gekoppelde steun in. De meeste gekoppelde

Een WTO-akkoord zal rechtstreeks effect hebben door druk op de prijzen

steun is in Europa echter ontkoppeld en in de bedrijfstoeslagrechten opgenomen. Ook dat is dus prima.'

'De steun die vervat is in de groene doos kan onbeperkt vrij gebruikt worden. Voor Europa betreffen dit de bedrijfstoeslagrechten en de middelen voor plattelandsontwikkeling. Ook op dit vlak is het beleid WTO-compatibel.'

'Kortom, op het vlak van interne marktondersteuning zullen de gevolgen van een eventueel akkoord voor het Europese landbouwbeleid heel beperkt zijn. Dat beleid wil de huidige Europese Commissie daarom graag verankeren in een WTO-akkoord.'

Er is een maar?

'Het grootste gevaar voor de boeren zit in het luik exportsubsidies en het luik markttoegang. Een akkoord zal een rechtstreeks effect hebben door druk op de prijzen vanwege meer invoer en minder uitvoer.'

'De exportondersteuning moet tegen 2013 afgebouwd zijn. Opnieuw heeft de Europese Unie het voortouw genomen en eenzijdig beslist geen exportsubsidies meer te gebruiken na 2013. De impact van een WTO-akkoord zal dus beperkt zijn, want de suikersector is hervormd en de zuivelsector moet het nu al stellen zonder exportsubsidies.'

'De voorstellen binnen het derde luik, de markttoegang en de daarbijhorende vermindering van invoerheffingen, hebben voor de Europese landbouw de meest verstrekkende gevolgen. Wat de importheffingen betreft is het principe aanvaard dat de hoogste invoertarieven sneller moeten dalen dan de laagste tarieven. Ter compensatie mogen de WTO-leden een beperkte

lijst van "gevoelige" producten aanleggen waarvoor de invoerheffing minder sterk afgebouwd hoeft te worden, maar waarvoor wel een compenserende importhoeveelheid of invoercontingent met een minimale invoerheffing moet worden toegelaten.'

Wat houdt dat concreet vertaald in voor de zuivelsector?

'Zuivel zit momenteel in de hoogste invoertariefbanden, waarvoor een reductie van 70 procent is vooropgesteld voor boter en van 65 procent voor kaas. Onder de huidige voorstellen daalt de invoerprijs van kaas, dat zijn de wereldmarktprijs plus de transportkosten en het vastinvoerrecht, van 166 procent van de EU-prijs naar 125 procent. De Europese markt voor kaas blijft dus voldoende beschermd.'

'Ook voor boter, waarvan de invoerprijs van 164 procent van de EU-prijs daalt naar 105 procent, blijft de marktbescherming net overeind. Maar bij een lichte daling van de wereldmarktprijs voor boter valt deze bescherming onmiddellijk weg, waardoor invoer concurrentieel wordt. Dit zal de interne marktprijs onder druk zetten en zich ook vertalen in de melkprijs.'

'Daarom is boter als gevoelig product te bestempelen. In voorkomend geval zal de invoerprijs voor boter uitkomen op 145 procent van de EU-prijs. Deze keuze biedt het voordeel dat de hoeveelheid compenserende invoer beperkt, vaststaand en gekend is en anderzijds dat de marktbescherming voor de melkveehouders in stand blijft.'

Waar zit de adder onder het gras?

'De WTO-lijst voor gevoelige producten mag slechts beperkt zijn. Er zullen dus keuzes moeten gemaakt worden uit verschillende landbouwproducten.'

WTO staat voor een vlotte wereldhandel en eerlijke concurrentie. Maar de economische oplossing op basis van alleen het kostenaspect is toch geen eerlijke concurrentie? Melken veehouders hebben heel wat randvoorwaarden te vervullen.

'De landbouwsystemen over de hele wereld zijn zeer verschillend. Europa kent een hoogkwalitatieve landbouw met, door toedoen van de consument, randvoorwaarden zoals voedselveiligheid, hygiëne, dierenwelzijn en landschapszorg. Maar deze randvoorwaarden, of non-tradeconcerns zoals men ze noemt, zijn nu niet aan de orde. Enkel het principe van de vrije markt geldt nu. Wellicht dat binnen enkele jaren, in een nieuwe onderhandelingsronde, er bijsturing komt met non-tradeconcerns. Maar tijdens deze ronde is het geen realiteit, hoe graag we het zelf ook zouden willen.'

Guy Nantier

Pieter Verhelst: 'Druk op interne marktprijs van boter zal zich ook vertalen in de melkprijs'

WTO-forum slechts schijndood